

Wtorek, 25 lutego 2014 r.

P7_TA(2014)0131

Uprawa roślin

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 lutego 2014 r. w sprawie uprawy roślin: jak poprawić jakość i zwiększyć wydajność? (2013/2099(INI))

(2017/C 285/06)

Parlament Europejski,

- uwzględniając sprawozdanie Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) z 2009 r. pt. „Jak wyżywić świat w 2050 r.?”,
- uwzględniając Międzynarodową konwencję o ochronie nowych odmian roślin (Konwencja UPOV),
- uwzględniając Międzynarodowy traktat o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa przyjęty przez FAO,
- uwzględniając sprawozdanie Ivara Virgina pt. „Ku 9 mld – Czy Europa może sobie pozwolić na niewykorzystanie potencjału upraw zmodyfikowanych genetycznie?”, Instytut Środowiska w Sztokholmie, Timbro, kwiecień 2013 r.,
- uwzględniając raport FAO z 1993 r. pt. „Plony różnorodności w przyrodzie”,
- uwzględniając stronę internetową Globalnego Banku Nasion ⁽¹⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 27 marca 2001 r. pt. „Plan działania na rzecz różnorodności biologicznej w celu ochrony zasobów naturalnych” (COM(2001)0162),
- uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy ⁽²⁾,
- uwzględniając dyrektywy Rady 2002/53/WE z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie Wspólnego katalogu odmian gatunków roślin rolniczych ⁽³⁾ oraz 2002/55/WE z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie obrotu materiałem siewnym warzyw ⁽⁴⁾,
- uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. dotyczące możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniające dyrektywę 2001/18/WE ⁽⁵⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 2100/94 z dnia 27 lipca 1994 r. w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin ⁽⁶⁾,
- uwzględniając komunikat Sekretarza Generalnego ONZ pt. „The right to food; Seed policies and the right to food: enhancing agrobiodiversity and encouraging innovation” („Prawo do żywności. Polityka dotycząca nasion i prawo do żywności: zwiększenie różnorodności biologicznej w rolnictwie i zachęcanie do innowacyjności”), Zgromadzenie Ogólne ONZ, A/64/170, 2009 r.,
- uwzględniając konkluzje zespołu ds. międzynarodowej oceny wpływu nauk i technologii rolniczych na rozwój (IAASTD), który jest międzynarodowym procesem wspieranym przez FAO, Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska, UNESCO, Bank Światowy i WHO,
- uwzględniając art.48 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (A7-0044/2014),

⁽¹⁾ <http://www.regjeringen.no/en/dep/lmd/campaign/svalbard-global-seed-vault.html?id=462220>.

⁽²⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 193 z 20.7.2002, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 193 z 20.7.2002, s. 33.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 24.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 227 z 1.9.1994, s. 1.

Wtorek, 25 lutego 2014 r.

- A. mając na uwadze, że Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi PE zamierza dzięki temu sprawozdaniu rozpocząć gruntowną debatę i badania na temat ogólnej sytuacji uprawy roślin w rolnictwie europejskim i światowym;
- B. mając na uwadze, że sektor roślin ma zasadnicze znaczenie dla produktywności, różnorodności, zdrowia oraz jakości rolnictwa, ogrodnictwa, produkcji żywności i pasz, a także środowiska;
- C. mając na uwadze, że według sprawozdań zwłaszcza przedstawianych przez instytucje ONZ takie jak FAO i WHO, a także przez Zespół ONZ ds. Zmian Klimatu, oczekuje się wzrostu liczby ludności świata z obecnych 7 mld do ok. 9 mld w latach 2040-2050, przy czym liczba ta może wynieść nawet do 10-11 mld;
- D. mając na uwadze, że ten wzrost liczby ludności spowoduje skrajne zapotrzebowanie w rolnictwie, szczególnie konieczne będzie zwiększenie wydajności produkcyjnej, żeby sprostać znacznemu wzrostowi popytu na żywność; mając na uwadze, że według FAO w kolejnych 30-40 latach dostawy żywności muszą zwiększyć się o 70 %;
- E. mając na uwadze, że ponieważ od 30 % do 50 % żywności wyprodukowanej w UE marnuje się, przy średniej światowej na poziomie około 30 %, znaczną część zwiększonych potrzeb żywnościowych można by zaspokoić dzięki lepszym, wydajniejszym i bardziej zrównoważonym praktykom produkcji żywności w krajach rozwiniętych w połączeniu z rozbudowanymi systemami magazynowania i dystrybucji w krajach rozwijających się;
- F. mając na uwadze, że główny problem nadal polega na tym, w jaki sposób ludność w różnych częściach świata będzie w stanie siebie wyżywić, skoro tereny uprawne zmniejszają się z powodu nieodpowiedniego użytkowania gruntów, w tym z powodu nieudolnych praktyk rolniczych, i że problem ten pogłębiła zmiana klimatu; mając na uwadze, że możliwości powiększenia terenów uprawnych są skrajnie ograniczone, ponieważ w wielu częściach świata wychodzi się z założenia, że raczej niemożliwe jest użytkowanie nowych terenów rolniczych;
- G. mając na uwadze, że według szacunków FAO będzie można zwiększyć produkcję rolną o około 10 % dzięki uprawie nowych terenów rolnych, co oznacza, że ok. 90 % trzeba będzie uzyskać przez zwiększenie wydajności na istniejących obszarach rolnych, przy czym plony muszą też zachować wysoką jakość;
- H. mając na uwadze, że nadmierne użytkowanie terenów rolnych może zubożyć glebę, a w najgorszym razie doprowadzić do erozji i pustynnienia; mając na uwadze, że to samo dotyczy terenów leśnych, ponieważ przekształcenie ich w tereny rolne miałyby tak poważny wpływ na klimat, gospodarkę wodną i różnorodność biologiczną, że jest ono nie do przyjęcia jako sposób na zwiększenie produkcji żywności;
- I. mając na uwadze, że poza zmniejszeniem powierzchni terenów rolnych obniżył się poziom wydajności w rolnictwie i dają się zauważyć niepokojące tendencje, w tym spadek wydajności, które będą miały w przyszłości bardzo negatywny wpływ na rolnictwo i potrzeby żywnościowe człowieka;
- J. mając na uwadze, że produkcja żywności zależy nie tylko od posiadania wystarczającej powierzchni gruntów, ale również od czynników takich jak klimat, woda, energia i dostęp do składników odżywczych; mając na uwadze, że w przyszłości zasoby te będą jeszcze bardziej ograniczone, a ich brak może mieć negatywny wpływ na wzrost popytu na wykorzystanie gruntów rolnych, produkcję i rentowność;
- K. mając na uwadze, że prawdopodobnie w przyszłości nastąpią duże zmiany klimatu; mając na uwadze, że dla Europy oznacza to znacznie suchszy klimat w regionach południowych, które mają wielkie znaczenie dla produkcji owoców i warzyw; mając na uwadze, że jednocześnie na centralnych i północnych szerokościach geograficznych w Europie oczekuje się łagodniejszych zim i okresów letnich o wyraźnie większych opadach deszczu niż obecnie; mając na uwadze, że bardzo prawdopodobnie skutkować to będzie m.in. zwiększeniem liczby chorób roślin i zwierząt oraz zapotrzebowaniem na nowe techniki upraw;
- L. mając na uwadze, że europejskie rolnictwo stoi niewątpliwie przed olbrzymimi wyzwaniami, a przy skrajniejszych warunkach pogodowych, takich jak susze, powódzie i inne klęski żywiołowe, trzeba będzie dostosować rolnictwo, żeby zabezpieczyć produkcję; mając na uwadze, że rośliny uprawne występujące obecnie na naszych polach w przyszłości nie będą mogły pozostać takie same, jeżeli mamy sprostać zwiększonemu zapotrzebowaniu na żywność;

Wtorek, 25 lutego 2014 r.

M. mając na uwadze, że długość okresu ochrony odmian tych roślin, których wyhodowanie wymaga dłuższego czasu przed fazą komercjalizacji, jest niewystarczająca do tego, aby zachęcić do inwestycji komercyjnej w ich badania i rozwój;

1. podkreśla, że w celu sprostania nadchodzącym wyzwaniom, takim jak przyszłe zapotrzebowanie na dostawy żywności i zmiany klimatu, wyjątkowo istotne jest posiadanie sprawnego i konkurencyjnego sektora uprawy roślin;

2. niezależnie od wielkiej wagi, jaką ma zdrowa gleba i różnorodność przy zapewnieniu odporności ekosystemu rolniczego, podkreśla, jak istotne jest rozwijanie odmian, które mogą sprostać warunkom, jakich spodziewamy się w przyszłości, np. większe opady i przypuszczalnie częściej występujące choroby roślin; zauważa, że istotne jest też zachowanie i rozwijanie istniejącej różnorodności w Europie, zarówno w obrębie ekosystemu rolniczego jako całości, jak i różnorodności genetycznej w obrębie szczepów i bezwzględnej liczby upraw i populacji, ponieważ wszystkie te elementy są potrzebne do zapewnienia dostosowania się do wyzwań związanych ze zmianą klimatu;

3. zauważa zapotrzebowanie na rośliny uprawne, które np. skutecznie absorbują azot i fosfor, lepiej znoszą susze i większe opady, są odporne na szkodniki i potrafią znosić zmiany temperatury; zauważa, że należy także hodować rośliny wieloletnie; zauważa, że przy roślinach wieloletnich nie trzeba każdego roku zmieniać upraw, co nadaje rolnictwu korzystniejszy środowiskowo charakter;

4. podkreśla, że skoro wyhodowanie nowej odmiany od etapu badań do gotowego nasiona zajmuje średnio 10 lat i potrzebny jest dodatkowy czas na wykonanie prób i rozpowszechnienie tej odmiany w handlu, nawet obecnie potrzeba zachęcenia do znacznie większych inwestycji w badania, żeby sprostać w przyszłości zapotrzebowaniu na żywność i zaradzić zmianie klimatu;

5. podkreśla, że w obliczu bardzo ograniczonych szans na zajęcie nowych gruntów z przeznaczeniem pod uprawę rolną zasadnicze znaczenie ma wyhodowanie nowych roślin uprawnych charakteryzujących się umiejętnością przystosowania się do warunków środowiskowych, umiejętnością przetrwania w warunkach ograniczonych zasobów, wspieraniem celów zrównoważoności, wystarczającą wydajnością i wysoką jakością; podkreśla też znaczenie rozwoju już powszechnie stosowanych roślin uprawnych w celu zapewnienia elastyczności w zakresie przyszłego postępu technicznego i naukowego w sektorze upraw;

6. zwraca uwagę, że ciągła utrata specjalnych środków ochrony roślin dla drobnych zastosowań ma bardzo znaczący wpływ na jakość i wielkość zbiorów owoców i warzyw, a także zagraża produkcji niektórych roślin specjalnych; zaznacza, że ważna jest potrzeba znalezienia rozwiązań zarówno krótko-, jak i długoterminowych dla uprawy tych roślin;

7. zauważa, że średnio dziesięć lat zajmuje wyhodowanie nowej odmiany pszenicy, rzepaku czy innej rośliny uprawnej i że w związku z tym ważne jest, aby opracować i stosować nowe techniki uprawy roślin, które odpowiadają potrzebom obywateli i rolnictwa, oraz być otwartym na dostępne technologie w celu zaspokojenia tych potrzeb i zwiększenia konkurencyjności sektorów rolnictwa i ogrodnictwa; jest zaniepokojony tym, że Komisja spóźnia się z oceną nowych technik upraw, i apeluje do Komisji, aby wyjaśniła w trybie pilnym ich status regulacyjny;

8. wzywa Komisję do użycia programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” do sfinansowania badań stosowanych, które służą rozwojowi nowych i innowacyjnych technik uprawy roślin, takich jak przyspieszona uprawa;

9. zwraca uwagę na szacunki FAO, według których różnorodność roślin uprawnych zmniejszyła się w XX w. o 75 %, a jedna trzecia dzisiejszej różnorodności może zaniknąć do 2050 r.; podkreśla, że w celu zapewnienia długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego rosnącej populacji światowej oraz odporności systemów produkcji żywności kluczowe znaczenie ma ochrona i zachowanie europejskiej różnorodności biologicznej i genetycznej; uważa zatem za istotne, aby zachować znaczną większość lokalnych i regionalnych odmian in situ i w gospodarstwach w celu utrzymania i zwiększenia genetycznej i kulturowej różnorodności zarówno szczepów, jaki i upraw oraz pod względem ich bezwzględnej liczby;

10. podkreśla, że do wyhodowania nowych odmian konieczne jest posiadanie bardzo zróżnicowanego materiału genetycznego; uważa zatem, że ten nagły spadek jest powodem do poważnego zaniepokojenia;

Wtorek, 25 lutego 2014 r.

11. z zadowoleniem przyjmuje zarówno rozwój partnerstwa między administracją publiczną, branżą i organizacjami badawczymi, np. w dziedzinie współuczestnictwa w hodowli, w celu stymulowania badań we wczesnej hodowli i hodowli oraz charakterystykę i utrzymanie zasobów genetycznych; wskazuje na korzyści wypływające ze wzmocnienia i rozszerzenia takiego partnerstwa oraz międzynarodowych inicjatyw w tym zakresie, a także podkreśla potrzebę dopilnowania, aby programy wsparcia były zorganizowane w sposób pozwalający na zmaksymalizowanie ogólnego oddziaływania i spójności wykorzystywanych środków;
12. mając na względzie przyszłość Europy, uważa, że niezbędne jest poważne działanie w celu zachowania naszego dziedzictwa genetycznego, a szczególnie ważne jest zachowanie lokalnych i regionalnych odmian, aby przetrwała różnorodność zarówno genetyczna, jak i kulturowa;
13. zauważa, że różne banki genetyczne na całym świecie gromadzą materiał nasienny i roślinny, próbując przez to zachować i utrzymać różnorodność genetyczną w rolnictwie i uprawie roślin; zwraca w szczególności uwagę, że na archipelagu Svalbard istnieje bank genetyczny posiadający materiał genetyczny z całego świata, i podkreśla, że jest to bardzo ważny i ambitny projekt mający na celu zabezpieczenie różnorodności genetycznej na przyszłość;
14. uważa, że ważne jest, aby zachować znaczną większość odmian i zasobów genetycznych roślin in-situ i w gospodarstwach rolnych; zwraca uwagę na fakt, że instytucje publiczne nie podejmują obecnie dostatecznych starań lub nie udzielają wystarczającego wsparcia, by ułatwić realizację tego celu;
15. podkreśla, że projekt ten, jak i inne podobne przedsięwzięcia mają kluczowe znaczenie dla przyszłości uprawy roślin, produkcji rolnej i dostaw żywności;
16. podkreśla, że badania i praktyka w zakresie uprawy roślin, zwłaszcza prace nad rozwojem istniejących i nowych odmian, mają decydujące znaczenie dla przyszłości produkcji rolnej, gdyż są niezbędne do zapewnienia dostaw żywności w przyszłości;
17. uznaje znaczenie zagwarantowania dostępu do zasobów genetycznych jako podstawy uprawy roślin; w szczególności podtrzymuje podstawową zasadę międzynarodowego systemu praw hodowców roślin zawartą w Międzynarodowej konwencji o ochronie nowych odmian roślin i podkreśla, że używanie chronionej odmiany rośliny do dalszej uprawy oraz wykorzystywanie nowo wyhodowanej odmiany nie może być wstrzymane przez posiadacza prawa do uprawy danej rośliny; zauważa, że ta podstawowa zasada jest również uznana w art. 13 ust. 2 lit d) ppkt (ii) Międzynarodowego traktatu o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa przyjętego przez FAO;
18. rozumie, że hodowanie nowych ulepszonych odmian jest zarówno zbyt kosztowne, jak i czasochłonne, ale podkreśla jego konieczność, aby zachować konkurencyjność Europy w tej dziedzinie; proponuje, aby w ramach rekompensaty za takie koszty przedłużać okres ochrony praw do danej odmiany po przeprowadzeniu odpowiedniej oceny wpływu;
19. jest zaniepokojony faktem, że światowy rynek hodowli roślin jest zdominowany przez zaledwie kilka dużych przedsiębiorstw międzynarodowych, które inwestują jedynie w ograniczoną liczbę odmian, podczas gdy europejski rynek hodowli roślin jest nadal bardziej zróżnicowany w porównaniu do sytuacji na świecie, a znaczną część tego sektora stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa; podkreśla, że w interesie zdrowej konkurencji należy dalej usprawnić europejski rynek hodowli roślin;
20. jest zdania, że duże światowe przedsiębiorstwa zajmujące się uprawą roślin zdobyły niepokojący poziom wpływu na światowe rolnictwo i światową politykę rolną; podkreśla rolę publicznie finansowanych niezależnych badań naukowych prowadzonych w długoterminowym interesie publicznym pod względem długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego;
21. uważa ponadto, że większe przedsiębiorstwa powinny lepiej wykorzystywać i udostępniać swoje techniki uprawy roślin, które, gdyby były wykorzystywane właściwie, mogłyby przyczynić się do rozwiązania problemów związanych ze środowiskiem, klimatem i dostawami żywności;
22. zaznacza, że MŚP mają do odegrania ważną rolę na rynku nasion i w sektorze uprawy roślin w UE z uwagi na ich istotny wkład w komercyjną uprawę roślin, oraz podkreśla ich potencjał w zakresie przekładania badań i wiedzy na nowe produkty handlowe; jednak ponieważ uprawa roślin staje się sektorem coraz intensywniej korzystającym z badań i zaawansowanych technologii, zwraca uwagę, że koszty i narzędzia potrzebne do wyhodowania i wprowadzenia na rynek nowej odmiany rośliny mogą stanowić przeszkodę dla mniejszych przedsiębiorstw; uważa, że odpowiednia długość

Wtorek, 25 lutego 2014 r.

ochrony ich praw do danych odmian roślin oraz pełny dostęp do wyników badań mogłyby przyczynić się znacząco do wyrównania szans, podkreśla też, że kluczowe znaczenie ma kontynuowanie w przyszłości inwestycji w te firmy;

23. podkreśla znaczenie przywrócenia i dalszego rozwoju w Europie badań i praktyk w dziedzinie uprawy roślin;

24. podkreśla znaczenie różnorodności gatunków w Europie oraz europejskich badań w dziedzinie uprawy roślin skupiających się na europejskich potrzebach, w tym roślin, zbóż i owoców, które są odpowiednie dla warunków lokalnych i regionalnych; zaznacza, że wszelki rozwój w tej dziedzinie pomoże europejskim rolnikom zwiększyć ilość i jakość produkcji żywności i pasz;

25. podkreśla, że w Europie potrzeby jest szereg różnych podmiotów w sektorze uprawy roślin i że należy umożliwić większej liczbie przedsiębiorstw i ośrodków badawczych realizowanie projektów badawczych i działanie w sektorze uprawy roślin;

26. jest zdania, że badania w dziedzinie uprawy roślin, o ile będą kontynuowane, wymagają długotrwałego wsparcia finansowego oraz że przyznanie wsparcia finansowego projektowi badawczemu w dziedzinie uprawy roślin jedynie na stosunkowo krótki okres jest niewskazane, ponieważ wyhodowanie nowej odmiany zajmuje średnio 10 lat;

27. podkreśla, że w ramach wspólnej polityki rolnej na UE spoczywa odpowiedzialność za stawienie czoła przyszłym wyzwaniom w dziedzinie rolnictwa i uprawy roślin w Europie; uważa, że UE powinna odgrywać wiodącą rolę w rozwoju zrównoważonych technik uprawy roślin i w promowaniu badań i praktyk w zakresie rolnictwa i uprawy roślin;

28. podkreśla, że najważniejsze badania w dziedzinie uprawy roślin w UE powinny być finansowane przez UE i jej państwa członkowskie; nie uważa, aby małe i średnie przedsiębiorstwa zajmujące się uprawą roślin w UE były w stanie same finansować znaczną część badań i utrzymać jednocześnie konkurencyjność;

29. wzywa Komisję do przeznaczenia odpowiednich zasobów finansowych oraz do stworzenia spójnej struktury badań i praktyk w dziedzinie uprawy roślin w ramach programów badawczych i innych odpowiednich instrumentów politycznych, aby można było zachować i rozwinąć europejską różnorodność; za szczególnie istotne uważa przeznaczenie na projekty badawcze dostatecznego czasu i wystarczających funduszy, aby można było osiągnąć dobre wyniki; podkreśla, że bardzo ważne jest również zapewnienie przedsiębiorstwom zajmującym się uprawą roślin nieograniczonego dostępu do wyników badań oraz że powinien istnieć szereg różnych projektów badawczych, co pozwoliłoby zmniejszyć skutki niepowodzeń;

30. podkreśla fakt, że będzie istniało stałe zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych pracowników, by zaspokoić przyszłe potrzeby w badaniach dotyczących uprawy roślin oraz że nauka o roślinach i uprawie roślin powinna być w dalszym ciągu promowana w szkołach, na uniwersytetach i w społeczeństwie; zwraca szczególnie uwagę na sukces akcji „Fascynujący Świat Roślin” przypadającej na dzień 18 maja 2013 r.;

31. podkreśla, że ostatecznym celem ustawodawstwa w dziedzinie uprawy roślin powinno być ułatwienie zarówno stosowania technik uprawy roślin, jak i badań w dziedzinie rolnictwa i uprawy roślin; uważa, że powinny dzięki niemu powstawać produkty lepiej dostosowane do lokalnego klimatu i lokalnych warunków geograficznych, które ostatecznie prowadziłyby do dużych plonów bezpiecznych dla zdrowia człowieka i środowiska;

32. zauważa, że przy dzisiejszym ustawodawstwie w dziedzinie uprawy roślin dotyczącym poszczególnych technik, trudne okazało się również, po fakcie, ustalenie, jakiej techniki użyto w trakcie uprawy danej rośliny, co potwierdza trudności, jakie stwarzają ustawy dotyczące poszczególnych technik;

33. wzywa Komisję, aby z uwagi na opisane powyżej wyzwania i obecny stan europejskiego i światowego sektora uprawy roślin dokładnie zbadała i przeanalizowała sytuację oraz zaproponowała skuteczne i praktyczne środki w celu stawienia czoła tym ogromnym wyzwaniom stojącym przed europejskimi hodowcami i rolnikami;

34. zachęca Komisję do opracowania ogólnej strategii dotyczącej środków produkcji w rolnictwie, szczególnie odnośnie do uprawy roślin; wzywa Komisję do zapewnienia ram politycznych wspierających sektor rolniczych środków produkcji, jako jednego z głównych obszarów koniecznych do rozwoju wydajności i zrównoważoności w rolnictwie;

35. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.